

Akselin käsikirjoitus

Ajat vainon olivat taaksejääneet, aivan rauhallisesti riitelimme vihollisen perässä 7 km päivävauhdilla. Herramme heidän ja meidän olivat näin sen sopineet. – Meillä sotilailla ei ollut minkäänlaista yhteyttä vieraanmaan sotilaisiin. Harvoin olimme edes näköyhteydessä. Aurinko paistoi, päivällä oli lämpöasteita. Luulisi, että olimme tyytyväisiä, sota oli loppu, ei tarvinnut olla peloissaan eikä hiihtää itseään aivan näännuksiin. En tiedä mikä siihen sitten oli syy kun purnasimme melkein kaikesta. Suksista olimme saaneet tarpeeksemme. Olimme yksimielisiä, että siviiliin kun päästään niin hikilaudat sahataan saunapuiksi, niitä ei viitsi edes katsella. – Jo vain kaikki met niistä riethaista olimme saanheet nokko. Olimme olleet jo niin kauan samassa sakissa ja kuulleet samat vitsit, että niihin olimme kyllästyneet. Puolijoukkueen telta oli ahdaskin koko joukkueelle. Ei ollut peseytymismahdollisuuksia kovin häävit. Yksi pesuvati koko telttaporukalla ja naisia ei ollut, joista olisi haaveillut ja saanut edes haluja peseytymiselle.

Yhtenä iltana tuli teltaamme vieras sotilas, hän oli jostakin toisesta joukkueesta, emme tunteneet ennestään miestä. Hän kertoi olevansa jo vanha mies, sanoi olevansa 26 vuotta vanha. Kertoi olevansa Nikkelissä töissä, viimeksi Jäniskosken voimalaitoksella, josta oli joutunut reserviläisenä Y.H. harjoituksiin ja sotaan. – Eikös katsota joku kierros sököä, sellaista kitinää vain ajankuluksi ja hän otti pelikortit taskustaan, joita alkoi sekoittelemaan. Istuin hänen vierellään. – Pelataan yksi parinkymppi piitti, kun ette taida osata tuollaisia miesten pelejä. – Vastasin, emme pelaa rahapelejä, emmekä ole kiinnostuneita korttipeleistä. – Jaa sanoi vieras, tähän olettekin sellaisia äidinpoikia. – Kuoliko vai selviskö se yksi kaverinne siellä saunareissulla, joka menetti puhelahjansa, kun kuuli naisen äänen? Sillä rouvalla on kyllä ääni kuin hopeakellojen kutsuva helinä. En ihmettele, jos mammanpojat sen kuulleessaan menettävät puhelahjansa ja tulevat vallan tajuttomiksi. Vieras kertoi tuntevansa rouvan, sanoi rouvan olevan samalla voimalaitoksen työmaalla missä hänkin oli työssä ennen sotaa. Kertoi, että rouva on syntyjään ulkomaalainen ja ammatiltaan balettianssija. On jo vähän iäkkäämpi, sitä ei kyllä huomaa koska hän on vieläkin kuin yhdeksäntoista olisi vasta täyttänyt. Hän on tullut Inariin hosmestarin mukana, joka oli tullut norjalaisen tukkiyhtiön pomoksi. Täällä olivat olleet sinä talvena isot hakkuut, satoja hevosia oli ollut töissä ja kymmeniä työpisteitä. Ruukinpirtti, jossa herrat ja hakkuuvalvojat sekä kauppa ja hartsuherrat asuivat. Asui myös konttorissaan tämä metsäherra sihteerinsä kanssa kahden. Karhukopissa asuivat kasööri ja muut työmaan pienemmät pomot.

Suuri savotta oli mennyt hyvin ja tämä hosmestari oli mennyt tukkiensa mukana Norjaan, eikä tullut seuraavina talvina takaisin. Paikkakunnan jätkät kyllä kaipasivat koska hän oli maksanut työmiehille aika reilusti. Nykyiset metsänhoitajat sanoo jos menet hankaluuksia tinkaillemaan, että Haléni on maksanut hankaluudet, jos ei taksat kelpaa, niin varsitie viepi paremmille mestoille. Sihteerini, tämä kaunis rouva, oli jäänyt tänne Inariin. Sitä ei kukaan tiedä miksi? Oliko hän ihastunut Lapin kauniisiin maisemiin vai vesistöihin, joiden vertaisia ei ole missään muualla? Kukapa senkään osanee tietää mitä on kauniin naisen sielussa liikkunut kun on tällaisen ratkaisun tehnyt.

Viime kesänä kävimme iltaisin töiden loputtua kahden työkaverini kanssa uimassa Paatsjoen raikkaassa vedessä. Mennessämme yhtenä kuumana kesäiltana uimaan, jätimme vaatteemme

törmänpäälle vakiopaikallemme. Juoksimme alastomina joenrantaan. Rouva pesi mattojaan siinä joenrannalla, eikä me huomattu ennen kuin oltiin aivan nokatusten hänen kanssaan. Kolme alastonta jätkää maailman kauneimman naisen edessä, siinä häkeltyy tällaiset aikamiehetkin. Naisella kun ei ollut päällään muuta vaatetta kuin aivan pienen pikkuiset housut. Emme saaneet sanaakaan sanottua olimme niin hölmistyneet, hyppäsimme virtaan ja kun olimme kaulaamme myöten vedessä, uskalsimme huudella:

”Tulkaa rouva uimaan seuraksemme.” – Hän sanoi: ”On kovin uskaliasta tulla noin komeiden miesten kanssa ja.” Ei sanonut muuta eikä vastannut, hymyili vähän ja alkoi kurikalla sölköttämään mattojaan. Emme tahtoneet millään saada katsettamme irti rouvan muodoista. Kuulkaa pojat, ne jalat, sellaisia ei joka poika näe edes unessakaan. Tuskin niitä niin ihania sääriä on jos korkeintaan yhden tuhannesta sääristä ja kaikki muukin siinä oli aivan kohdallaan, voi pojat. Näinhän tämä vieraamme sanoi ja häipyi. Olimme saaneet yhden illan kulumaan oikein mukavasti. Olimme varmoja, että tämä nainen oli sellainen kaunotar kuten hän meille kertoi. Arne alkoi puhua – ”Ei tuo ukko kyllä puhunut samasta naisesta, joka meitä komenteli iso mylveri kädessään. Ei hänen äänessään ollut kellojen kilinää. Ääni oli kuin piiskatykin sivallus ja hän oli vankkaa tekoa ja hirvittävän nopea aseenkäsittelijä. Tilanne oli pelottava, siinä ei ollut kyllä leikillä sijaa.” Naisen kaipuamme kyllä oli syttynyt täyteen liekkiin. Tunsimme, että kauniit nuoruuspäivämme kuluvat aivan hukkaan.

Yöllä oli ollut kova pakkanen, mutta aamu oli kaunis ja aurinko paisteli kirkaalta taivaalta. Vänr. Pyykkönen tuli telттаamme, sanoi hyvää huomenta ja me sanottiin hyvää huomenta herra vänrikki. Johtajamme oli pessyt itsensä ja oli iloisella tuulella. Oskari Kangasniemi, pikakiväärimehemme kysyi: ”Oletko saanut lomaa ja pääset helluasi puristelemaan kun olet ihan mäntysoopalla pärstäsi putsannut? – Vänr. Pyykkönen alkoi puhua: ”Puretaan teltta ja kaikki varusteet on otettava mukaan. Lähdemme Ivaloon, jossa sukset, ampumatarvikkeet luovuttavat kaikki muut paitsi 1919–1920 syntyneet Suojeluskunnan varastoon. 1919–1920 syntyneet jatkavat asevelvollisina palvelusta.” Mitä me vanhat rintamajermut vielä joudutaan tekemään? Lyhentääkö tämä sotaretki edes asevelvollisuutta vai onko siellä palveltava vielä koko aika eli vuosi? – Vänr. ” Ei nyt sentään, kyllä tämä aika varmasti hyvitetään täytenä. Lomia varmaan tulette saamaan kun anotte yksiköstänne ja panette anomukseenne huomautuksen rintamalla olostanne. Akseli, sinä kyllä joudut palvelemaan pitempään. On aivan varma, että joudut aliupseerikouluun jos et vasiten ala pinnaamaan. Sitä sinä et viisaana miehenä tee ja se tietää 3kk lisää palvelua. Tein ajatuksissani päätöksen, että sitä 3kk:a en kyllä koskaan aliupseerikoulun takia palvele. Olin saanut jo tarpeekseni armeijasta ja varusmiespalveluni oli vasta alussa. – Miehitysarmeijan tehtävät oli meidän osaltamme loppuneet.

Meidät tuotiin kuorma-auton lavalla Ivaloon. Ilma oli lämpöinen. Vieno tuulenhenkäys toi kevään tuoksuja sieraimiimme. Auton lavalla matkaavia suojasivat tuulilta korkeat aurauspalteet, joiden välissä ajorata kapeana lähestyi harvassa olevia kohtaustaikkoja. Mielialamme olivat reippaat, laulettiin ja heitettiin herjaa. Tätä matkaa oli odotettu koko tämä aika ja varsinkin 2.1.1940–13.3.1940, jonka olimme rintamavastuussa etulinjassa puolustamassa synnyinmaatamme.

Ivaloon tultiin. Auto ajoi Mellantaloon. Talo oli meille tuttu, olimme olleet majoitettuna silloin joulukuulle kun opiskelimme aseidenkäsittelyä ja muita sotilastaitoja sotaa varten. Mellantalo oli Metsähallituksen virkatalo ja saanut nimensä metsätekn. Mellan mukaan, joka oli ollut talon ensimmäinen asukas. Tämä talo oli uusi, korkeintaan parin vuoden ikäinen. Oli otettu sotilaskäyttöön sota-aikana ja erillisessä rakennuksessa oli isokokoinen sauna. Varsinkin pesuhuone oli suuri ja siinä oli armeijan pesuhuone. Kymmenkunta nuorta naista siinä pesi armeijan varusteita.

Helppoa elämää näyttää olevan tämä miehitysarmeijan sotilaana olo, 7km hiihtää hyvää latua vetäytyvän vihollisen jäljessä. Aurinko paistaa ja ilma on niin kaunis ja mittari näyttää päivällä lämpöasteita. Tämä nyt on sitä laiskan ihanne oloa, mutta kun ei vain ole. Olemme vissiin hiihtäneet itsemme niin väsyksiin kun joka ilta joku alkaa purnata, että en metriäkään hiihdä kun pääsen siviiliin, jo vain katkon kaikki hikilaudat saunapuiksi. Niin sitä se on tuo elämä varsinkin sotamiehen, siellä vain on hyvä olla missä me ei olla.

Miehellä, joka on normaali, nuori ja terve, on nainen se suurin kaipuun kohde ja siitä puhutaan, josta on puute. – Meillä oli se ainoa nainen, josta puhuttiin ja johon oli ollut kosketus. Oli hän kyllä monta kertaa parempi kuin on järkiään nainen. Aivan oikein hän oli se rouva, joka oli Arnea ja Lehtisen Reino seisottanut asennossa sillä saunareissulla. Joku sotilas, joka ei ollut joukkueestamme, kertoi tästä rouvasta: sanoi, että hän oli ja menee vieläkin voimalaitokselle töihin kun pääsee siviiliin ja tämä rouva on myöskin siellä töissä. Hän kertoi, että olivat menneet uimaan kahden kaverinsa kanssa Jäniskoskella ja tämä edellä mainittu rouva oli mattojaan pesemässä rannalla. Rouva oli törmän alla ja he eivät häntä nähneet kun jättivät kaikki vaatteensa törmän päälle ja juoksivat ilkosillaan rantaan. Pojat häkeltyivät kun oli kesäkuuma niin rouvakin oli riisunut kaikki vaatteensa pois paitsi pienen pienet housut oli jättänyt ja niissä ei ollut yhtään liikaa kangasta. Ajatelkaa pojat mitä siinä mies tekee ja tuntee kun edessä metrin päässä on niin kaunisvartaloineen nainen? Mies kiittää sellaisessa tilanteessa Luojaansa kun pääsee jokeen. Naisella kun ovat vielä ne maailman kauneimmat sääret, joita ei ole kuin korkeintaan yhdet miljoonalla tytöllä. Järkeä sellaisessa paikassa miehellä seiso, eikä mikään muu. Sitten tämä voimalaitoksen mies vielä tiesi, että tämä Rouva on Balettianssija. Ollut kukoistuksensa parhaina päivinä suurenmaailman estrateilla esiintymässä. Hän on ulkomaalainen tanssitaiteilija. Puhuu aivan selvää suomenkieltä, hiukan vain korostaa vierasperäisesti. -, Arne: ”Ei se ole sama, joka meitä Reino ja minua piti tiukassa kuulustelussa. Oli se aivan toisenlainen, hänellä kyllä oli kaunis ääni, sehän oli kuin hopeakellojen soittoa, joka vallan huumasi. Hän oli vähän sellainen niin kuin kuivankesän heinäseiväs pakattuna timoteiheinä täyteen. Stm. Kangas kysyi: ”Miten sellainen ihmeellisyys on tänne tullut?” Voimalaitosmies alkoi kertoa: ”Se on pitkä tarina. Tänne tuli tukkiyhtiön herraksi sellainen nuori ja reipas hosmestari ja hän oli jotenkin saanut houkutelua tämän silloin vielä nuoren naisen mukaansa ja hän ihastui lapinmaisemiin ja luontoon, järviin sekä johonkin muuhun, koska ei lähtenyt sen tukkiyhtiön herran kanssa etelään vaan jäi meidän onneksemme tänne. Hosmestari, kun talvityöt olivat loppuneet, lähti, mutta vieläkin kansa muistaa häntä lämpimänä ja oikeana miehenä. Nykyherroilta kun menet hankaluuksia tinkimään he sanovat, että on Hallén on hankaluudet maksanut ja asia on loppuun käsitelty.